
Telecentri v Sloveniji:: znova ali sploh Teraj, Dimitrij (ur.) in Vintar Jelka (ur.) (2004) K razvoju telecentrov v Sloveniji, samozaložba in Bons, d.o.o., Ljubljana

Author(s): Ivan STANIČ

Source: *Urbani Izziv*, Vol. 16, No. 2, Sinergija iz sodelovanja — zagotavljanje legitimnosti? / Synergy from cooperation — ensuring legitimacy? (2005), pp. 126-127

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/10.2307/24920702>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

JSTOR

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

varovanje objektov kulturne dediščine. Prav tako so problematični nestrokovni posegi, ki z dobronamernim delovanjem prej škodujejo, kot koristijo tem objektom.

V sklepu avtor obsoja današnjo družbo, ker se ne zaveda, da so še

tako preprosti objekti človekova kultura in jih je treba ohranjati vsaj kot spomin na njegov razvoj in dediščino.

Barbara Mušič, univ. dipl. inž. arh., Urbanistični inštitut RS, Ljubljana
E-pošta: barbara.music@uirsi.si

Ivan STANIČ

Telecentri v Sloveniji: znova ali sploh

Jeraj, Dimitrij (ur.) in Vintar Jelka (ur.) (2004)
K razvoju telecentrov v Sloveniji, samozaložba in
Bons, d.o.o., Ljubljana

Med branjem tega zelo zanimivega zbornika se ves čas poraja vprašanje, ali so zares vsa ta v mehke platnice natisnjena in speta razmišljanja strokovnjakov le o posodobitvi tehnologije komuniciranja v globalizirani družbi ali obupan klic k vnovični vzpostavitvi lokalne skupnosti kot osnovne družbene celice, ki bi bila središče enakomernega razvoja vseh njenih članov. Že prvi stavek vabila na notranji platnici potrdi slednjo misel, saj je telecenter opisan kot *modus vivendi* demokratične družbe, njeno orodje, portal k zunanjim svetovom, virtualno prizorišče in stičišče tega z fizičnim svetom – nova oblika javnega prostora. Pretežno gre za razmišljanja o približevanju podeželja (morda v prispodobi tudi perifernih območij in marginalnih skupin), čeprav bi k temi lahko dodali tudi premagovanje anomalije v sodobni urbani družbi, zmanjšani dostopnosti do vzvodov odločanja, izginjanju družbe blaginje in čedalje manjšemu zaupanju v uveljavljene formate družbene organiziranosti. Morda pa res gre le za uveljavljanje sodobnih komunikacijskih oblik in potrebi po izboljšanju teh-

nološkega znanja v družbi zaradi čedalje obsežnejšega in zahtevnejšega svetovnega tekmovališča. Ali niso internetni klubi, torej komercialno zasnovani ponudniki komunikacijskih storitev, najosnovnejša oblika takšnih centrov? Seveda brez pridevnika »javni«.

No, pogledajmo kaj je v zborniku.

V prvem sklopu se **Ivan Pristovnik** sprašuje, zakaj se občine v Evropi povezujejo, v Sloveniji pa ne. Še več, pri nas so občine čedalje bolj samozadostne in posledično izolirane, a preprosta statistična operacija kmalu pokaže, da razen največjih, prav nobena ne premore moči za lastno upravljanje, kaj šele ustvarjanje novih presežnih vrednosti. Primež kilavih lokalnih interesov se zrcali tudi v nekaterih odločitvah države.

V drugem sklopu **Franci Pivec** prek krajev, mrež in značilni slovenski teritorialnosti, kjer se posamezniki prej identificirajo s svojo vasjo ali sosedstvom, kakor občino, pokrajino ali državo, piše, da telecentri

lahko podprejo takšno stanje duha oziroma ohranjanje značilne avtonomnosti, saj se posameznik lahko izolira ali vključuje v družbo po lastni izbiri. **Stane Vljaj** trdi, da so lokalne skupnosti izziv 21. stoletja. Pospesevanje demokratičnosti in razvoj lokalne samouprave nista nikoli končana projekta. Dostop do odločanja in moč posameznika pri tem danes nista sorazmerna javno deklarirani stopnji dosežene demokratičnosti v družbi. Še več, najmanjše oblike družbenih skupnosti, npr. krajevna skupnost, vaška skupnost ali mestna četrt, sploh niso igralci na lokalnem političnem prizorišču ali kakršni koli dejavniki sodelujoči ljudi (krajanov) pri odločitvah. Precej drugače kakor je zapisano v Evropski listini o lokalni samoupravi, katere podpisnik je tudi Republika Slovenija. Sprašuje se tudi, zakaj se občani tako nerado poslužujejo ponujenih e-storitev na občinskih portalih. **Mojca Šašek Divjak** zaključuje sklop z razmišljanji o novih oblikah bivanja, torej o njihovih fizičnih razsežnostih, predvsem pa o trajnostno usmerjenih avtonomnih skupnostih.

Telecentri kot sredstva za doseganje avtonomije so predmet tretjega sklopa. **Jelka Vintar** poroča o telecentrih po svetu, začeni s prvim, vzpostavljenim na Švedskem že leta 1985. Motiv prvega je bil ponuditi mlajši podeželski populaciji dostop do dobrin, takrat dostopnih le v največjih imigracijskih središčih na jugu države. Bojda so bili pri tem tako uspešni, da so v naslednjih letih, ob podpori ponudnikov komunikacijske in informacijske tehnologije, vzpostavili še petdeset takšnih središč po vsej Švedski. In mladina je ostala na vasi. **Franc Trček** se najprej sprašuje, ali je informatizacija sploh temeljna slovenska razvojna paradigma. Nadaljuje z opisom potencialnih storitev informacijske družbe v Sloveniji in telecentru in o možnosti uveljavljanja telecentrov kot nove strategije revitalizacije perifernih območij. Ključna je sklepna misel, da morajo biti v ospredju vsega razmišljanja o informacijski družbi dostopnost, uporabnost in enostavnost vzpostavlje-

nih sistemov. Le tako lahko zagotovimo uspeh kakršne koli akcije v smislu povečevanja (vsaj) informacijske kohezije v družbi.

Sledi sklop o e-izobraževanju kot pomembni dejavnosti za doseganje splošnega lokalnega razvoja: **Janez Bešter**, **Andrej Kos** in **Matevž Pustišek** razpravljajo o možnosti e-izobraževanja za dvig agrarnih skupnosti v družbe znanja, **Cameron K. Richards** o skupnostnih središčih znanja v tihomorskem območju Azije, ki lahko sprožijo razvoj skupnosti, **Irena Ogranjšek** pa o telecentrih kot središčih e-izobraževanja. **Tatjana Renner** nadaljuje z razpravo o strokovni pomoči, ki je predhodnica telecentrov. V sklepnem poglavju **Bill Murray** prikazuje modele telecentrov po svetu.

V sklepnem delu pisci razlagajo, kako približati telecentre človeku. **Klement Podnar** po marketinško razlaga nove virtualne skupnosti, **Janez Bešter**, **Andrej Kos** in **Ma-**

tež Pustišek nadaljujejo z razpravo o sodobnih telekomunikacijskih tehnologijah in storitvah, **Tadej Praprotnik** pa o družbeno-kulturnih vidikih računalniško posredovane komunikacije. Sklepno besedilo o tehnologiji po meri človeka je prispevala **Špele Vintar**.

Samoumevne zadeve, lahko rečemo. Že osnovnošolci so igralci na globalnem informacijskem prizorišču. Tako rekoč ni več vidika družbene, ne-fizične interakcije, ki ne bi bila mogoča na svetovnem spletu. V tem prostoru se danes izmenjujejo informacije o vsem, trguje se prav z vsem, dostopi do zakladnic znanja so bolj ali manj odprti. Vendar to ni javni prostor – to je varovan in nadzorovan prostor. Svojevrstna skupnost v katero se vstopa prek domačega portala. Morda tudi skupinskega v internetnem kafiču.

Ivan Stanič, univ. dipl. inž. arh., Urbanistični inštitut RS, Ljubljana
E-pošta: ivan.stanic@uirs.si

Ivan STANIČ

Mesto brez škofa, žrtev habsburškega urbicida

Goropevšek, Branko (ur.), Gajšek, Miran (ur.), Bojan Cvelfar (ur.) (2005) Pogled v urbanistični razvoj Celja, Zgodovinski arhiv Celje, Celje.

Nekoč se je pred knežjo palačo v Celju raztezal velik trg. Samostansko Marijino cerkev sta krasila dva zvonika – knežjemu mestu primerno. Nato so zarotniki v Beogradu 9. novembra 1456 Ulriha II Celjskega ubili, mesta so se kmalu polastili Habsburžani in ga nemudoma ponižali. En zvonik so podrli, cerkev zmanjšali za tretjino, knežji trg pozidali z zanikrnimi hiškami, razdejali knežjo grob-

nico, najpomembnejšo in bojda najlepšo gotsko stavbo, knežjo palačo, pa prezidali v vojašnico. Podobo Celja so spremenili iz prestolnice v provincialno, zakotno. Maščevanje osvajačca svojemu posojilodajalcu in tekmeču je bilo neusmiljeno, žrtev pa simbol dostojanstva prejšnjega gospodarja – prestolnično mesto s pripadajočimi funkcijami in fizičnimi elementi. Sovražni prevzem pač.